

70 let Gozdarskega vestnika

Mag. Franc PERKO¹

Preglednica 1: Uredniki Gozdarskega vestnika

Stanko Sotošek, 1938–1948, 1950

Janez Jerman, 1949 (Les)

Dr. Miran Brinar, 1951–1971

Dr. Milan Ciglar, 1972–1975

Marko Kmecl, 1975–1985

Zmago Zakrajšek, 1985–1988

Mag. Živan Veselič, 1988–1997

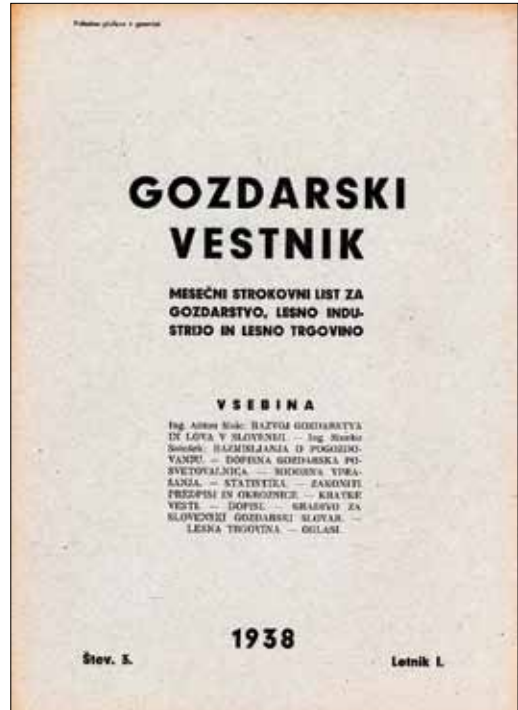
Mag. Robert Robek, 1997–1999

Borut Urankar, 1999--2002

Mag. Franc Perko, 2002–

Leta 1938 je začel izhajati Gozdarski vestnik

Slovenska gozdarska strokovna publicistika kar do leta 1938 ni imela svojega glasila. Kljub temu so bili gozdarski pisci produktivniustvarjalni, saj so pogosto pisali v drugih revijah in časopisih. Začetki segajo v sredino devetnajstega stoletja, ko so začele izhajati Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice (leta 1843). Že v naslednjem letu najdemo prvi prispevek *Nar boljši plot, ki nar daljši terpi*. Poraba lesa se je večala, z lesom je bilo treba varčevati. Že Marija Terezija je svetovala, da je treba namesto lesenih plotov vzgojiti žive plotove. Številni znameniti gozdarji tistega časa (Ludovik Dimic, Franjo Padar, Mavricij Scheyer, Avgust Guzelj) so se redno oglašali v Novicah vse do njihovega konca leta 1903; gozdarske prispevke je objavljala tudi Kmetovalec (1884–1944, predvsem v obdobju po prenehanju izhajanja Novic). Med vojnama so slovenski gozdarji objavljali v slovenskem jeziku tudi v Šumarskem listu, svojega strokovnega gozdarskega glasila pa nismo imeli. Napisanih je bilo tudi nekaj poučnih knjig in brošuric, ki so jih brezplačno ali po nizki ceni razdeljevali med gozdne posestnike (J. Zalokar: Umno kmetovanje in gospodarstvo. Ljubljana, 1854; M. Scheyer: Navod, kako naj ravna posamesni kmetje in cele soseske z gozdom. Ljubljana, 1869; I. Salzer: Kratak popis smrekovega lubadarja. Ljubljana, 1876; A. Guzelj: Navod za oskrbovanje malih gozdnih posestev na Kranjskem in Primorskem.

Ljubljana, 1903; A. Šivic: Pomen kmečkih gozdov. Ljubljana 1923; J. Miklavžič: Kmetško gozdarstvo. Ljubljana, 1930).

Končno je leta 1938 slovensko gozdarstvo dobilo pravo gozdarsko revijo Gozdarski vestnik, ki je izhajal v Mariboru. Izdajatelj je bil Konzorcij Gozdarskega vestnika, njegov prvi urednik pa je postal Stanko Sotošek.

V uvodni besedi v prvi številki Gozdarskega vestnika spoznamo zaskrbljujoče stanje v gozdovih malih gozdnih posestnikov, ki se vleče že od odprave servitutov v drugi polovici devetnajstega stoletja: *Dočim si morajo posestniki večjih gozdov (državnih, zakladnih, razlaščenih in privatnih velegozdov) nemestiti svoje strokovno izvežbano gozdarsko osebje, ki jim gozdove pravilno upravlja, so številni posestniki malih gozdov navezani sami nase in na svoje, včasih pomanjkljivo znanje. Po vsakoletnih*

¹ mag. F. P., univ. dipl. inž. gozd., urednik Gozdarski vestnik

službenih obhodih občupravnega gozdarskega osebja je ugotovljeno, da je veliko gozdov brez uprave, da se z njimi negospodarno ravna, da so brez primerne zaloge lesa, da so lepa debla, čeprav nedozorela, izsekana, ničvredni podkapniki pa neposekani, da so mladi nasadi igličastega drevja preraščeni z raznim grmovjem in gozdnim plevelom, da so mladi gozdovi nepretrebljeni, tako da od njih ni pričakovati lepih sestojev in dobičkonosnih ter kvalitetnih množin lesa (ŠIVIC. 1938).

Šivic (1938) nadaljuje: Vsi ti manjkatki kažejo na to, da je treba poleg neprestane propagande gozdarstva tudi stalnega poučevanja posestnikov, posebno mlajše generacije. Na koncu uvodne besede pa Šivic še zapiše: Pogrešali pa smo doslej posebnega strokovnega glasila, ki bi redno prinašalo poučno berilo za gozdne posestnike, jih stalno seznanjalo s tekočimi, aktualnimi zadevami, cenami lesa na tržiščih, jim tolmačilo razne, za gozdno gospodarstvo važne predpise in odredbe, jih opozarjalo na napovedane poučne tečaje i. t. d. Vse te naloge si je nadel Gozdarski vestnik, ki je pričel izhajati v Mariboru.

Uredništvo pa je v prvi številki v prispevku Namen gozdarskega vestnika zapisalo: Slovenci doslej nismo imeli samostojnega gozdarskega glasila. Zato smo sklenili v prepričanju, da je domači mesečni strokovni list našemu gozdarstvu, naši lesni industriji in trgovini res nujno potreben, izdajati Gozdarski vestnik; z listom bomo poizkusili sistematično širiti strokovno gozdarsko izobrazbo med naše ljudstvo. Uredništvo v utemeljitvi za izdajanje Gozdarskega vestnika tudi ugotavlja: Vsi, ki s svojim delom oblikujemo naše gozdove in vplivamo na njihov razvoj ali se posvečamo teoretično gozdarski stroki, moramo svoje strokovno znanje neprestano poglobljati in izpopolnjevati. Vendar pa v današnji dobi udejstvitvi tega smotra ne zadoščajo več samo razgovori, predavanja, članki, raztreseni po raznih listih in časopisih, letaki, tečaji in šole; v polni meri lahko ustreza tej potrebi le **strokovni časopis**, ki bo sproti kritično obravnaval vsa aktualna gozdarska vprašanja in zbiral ter objavljaj vse potrebne empirične strokovne izsledke.

Gozdarski vestnik je bil široko zastavljen in tako namenjen:

- **gozdarskim inženirjem, gozdarskim tehnikom, gozdarjem, logarjem, čuvajem in lovcem:** Gozdarski vestnik jim bo nadaljevalna dopisna šola, v kateri bo lahko gozdarsko osebje opisovalo svoja opazovanja in dela ter priobčevalo svoja strokovna mnenja,
- **posestnikom žag in lesnim industrijcem:** ki bodo lahko v listu spoznavali in ocenjevali rabo in sposobnost raznih strojev za predelavo lesa ter se seznanjali z načini mehanične in kemijske lesne predelave. Marsikatero misel in marsikateri podatek v listu bodo mogli koristno porabiti v prid žagi ali drugemu svojemu lesnemu podjetju,
- **gozdnim delavcem, lesnim delavcem in splavarjem,** ki bodo dosegli večje uspehe s povečanjem svoje izobrazbe. S čitanjem gozdarskega lista si bodo razširili znanje o raznih vrstah orodja in strojev, o njihovi rabi, načinu in uspešnosti dela ter še o marsičem; svoje praktične izkušnje pa bodo lahko po listu sporočali tudi drugim,
- **lesnim trgovcem in gozdnim posestnikom,** ki bodo našli v listu razprave in poročila o lesnem trgu, ki zahteva vedno bolj pravilno izdelavo, predelavo in sortiranje lesa. V listu bodo podatki o prodajah, nabavah in cenah lesa v raznih krajih; v njem bodo dobili sliko o ponudbah in povpraševanjih v lesni trgovini,
- **vzgojiteljem,** ki bodo ravno tako dobili v listu marsikaj, kar se bo dalo porabiti pri vzgajanju mladine.

Gozdarski vestnik je začel ponovno izhajati

Leta 1941 je Gozdarski vestnik prenehal izhajati. Kar precej novih moči je bilo potrebnih, da je po drugi svetovni vojni spet zaživel. Šele avgusta 1946 ga je uspelo obuditi prvemu uredniku Stanku Sotošku. Prispevki tistega letnika so nastali v različnih obdobjih, nekaj jih je bilo še iz predvojne dobe. Založnik Gozdarskega vestnika je postalo ministrstvo, pod katerega je gozdarstvo sodilo (leta 1946 Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo; v letih 1947–49 Ministrstvo za gozdarstvo in lesno industrijo). V prvih povojnih letih je Gozdarski vestnik poleg strokovnih prispevkov prinašal tudi kratke propagandne prispevke v duhu tedanjega časa, ki jih je navadno povzemal iz domačega časopisja (Slovenski poročevalec, Ljudska pravica, Delavska enotnost). Zanimiva je bila rubrika Gozdarska in lesna posvetovalnica, v kateri so na vprašanja

odgovarjali gozdarski in lesni strokovnjaki. Pa še nekaj je bilo zanimivo: med Dopisi najdemo tudi zelo kritične, čeprav redke pripombe na tedanji odnos do gozdov, ko je bil ob petletnem planu 1947–51 pomemben le les, ne pa gozd. To se je odrazilo tudi v tem, da je leta 1949 Gozdarski vestnik prenehal izhajati, nadomestil ga je Les, list za gozdarstvo in lesno industrijo. Matevž Hace, pomočnik ministra, je v prvi številki revije Les to takole pojasnil: *Ministrstvo za gozdarstvo in lesno industrijo se je odločilo izdajati nov mesečni list »Les«, ki bo obravnaval vsa vprašanja iz gozdarske, žagarske in lesno predelovalne stroke. Dosedanji »Gozdarski vestnik« je bil usmerjen v glavnem k povzdigi gozdarstva, zaradi česar so ostajala vprašanja naše žagarske industrije, graditve naših kombinatov, predelovalne industrije večji del ob strani in niso bila do sedaj obdelana.*

Novo glasilo »Les« bo pa obravnavalo gozdarstvo, žagarsko in predelovalno industrijo ter racionalizatorska vprašanja v celoti.

Gozdarski vestnik kot strokovna in znanstvena gozdarska revija

Leta 1950 smo spet dobili Gozdarski vestnik. Uredniško delo osmega letnika je tokrat že tretjič

prevzel Stanko Sotošek, izdajanje revije pa se je preselilo iz ministrstva na Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva. Revija je počasi pridobivala značaj znanstvenoraziskovalne revije, v člankih so se pojavili viri, tudi prvi povzetki v tujem jeziku, sprva v srbohrvaščini, pozneje še v francoščini in že leta 1951 tudi v nemščini, ki je nato prevladovala do 90. let, ko jo je nadomestila angleščina.

Za zgodovino slovenskega gozdarstva je poseben pomemben Gozdarski vestnik, 1955, 13/1955, št. 9–10, ki kritično obravnava deset let slovenskega gozdarstva v novih časih. Če pogledamo naslove prispevkov, lahko ocenimo celovit pristop obravnave tega, za slovenske gozdove in gozdarje težkega obdobja:

- Deset let socialističnega gozdnega in lesnega gospodarstva (Lojze Funkl)
- Deset let gozdarstva v novih časih (Franjo Sevnik)
- Gozdni fondi Slovenije (Adolf Svetličič)
- Urejanje gozdov v obdobju 1945–1954 (dr. Rudolf Pipan)
- Gojenje gozdov v prvem povojnem desetletju (Vladislav Beltram)
- Izkoriščanje gozdov v desetletju 1945–1954 (Zdravko Turk)
- Varstvo gozdov v povojni Sloveniji (Jože Šlander)
- Hudourniška služba v obdobju 1945–1954 (Janko Seljak)
- Slovenski lov (Mirko Šušteršič)
- Slovensko gozdarsko šolstvo v novi Jugoslaviji (Franjo Sgerm)

Iz naslovov bi težko razbrali vso kritičnost, ki je vela iz besedil večine piscev, ki so v tistem desetletju tudi delovali v gozdarstvu in na svoji koži občutili vse od zanosa ob osvoboditvi do kriznih razmer ob zadovoljevanju potreb po lesu za vse mogoče in nemogoče namene. Ne smemo pozabiti, da se je to dogajalo leta 1955 in dvomim, če lahko v strokovnem tisku drugih panog najdemo tako kritične ocene tedanjih razmer. Tu povzemimo najprej oceno iz obdobja prve povojne obnove, v letih 1945–1946: *Potreba je narekovala poseganje v gozd na najbolj pristopnih mestih ne glede na načela pravilnega gozdnega gospodarstva, v težnji priti čim hitreje in laže do potrebnega lesa, ki je ob pomanjkanju drugega gradbenega materiala mašil vse vrzeli, pogosto tudi ne glede na smotrnost uporabe (TURK).* Če so gozdarji še razumeli potrebo po lesu za obnovo med vojno porušenega, so težje razumeli, ko so se nad gozd v obdobju petletke 1947–1951 strnili še hujši časi:

za hiter dvig gospodarstva iz zaostalosti, za razvoj osnovne industrije in za okrepitev narodne neodvisnosti, - je zavestno določil visok obseg izkoriščanja gozdov: z izvozom in s konvertiranjem dohodkov od lesa je bilo treba omogočiti zasnovano petletke (TURK). Analize so tudi pokazale, da je LRS (Slovenija) prispevala v petletki (1947–1951) k izvrševanju plana distribucije (t. j. brez lokalne potrošnje) povprečno 26 % od celokupne količine za FLRJ (Jugoslavija), ali v desetletju (1945–1954) povprečno 22 %, medtem ko so slovenski gozdni fondi udeleženi: po površini z 10 % in po zalogi zrele lesne mase ok. 6 %. K temu je pripomogla lažja dostopnost slovenskih gozdov in večja udeležba iglavcev, ki so bili bolj zaželeni (TURK).

Leta 1951 je postal urednik dr. Miran Brinar in usmerjal revijo skozi 21-letno obdobje do konca leta 1972. V bibliografiji gozdarskega vestnika za obdobje 1938–1977 (ur. KMECL 1979) lahko preberemo: *To pomeni 21 let neprekinjene skrbi za rast naše revije in s tem za razvoj naše strokovne misli in besede. To vztrajanje kaže tudi na Brinarjevo poudarjeno ljubezen do jezika in pisanja. Njegovo načrtno delo in iznajdljivo prizadevanje je omogočilo reviji edinstven vzpon, ki ni bil v spektakularnih preobratih, ampak vsebinski in grafični. Podoba razvoja revije v tem obdobju je podoba urednikovega značaja – vztrajnost,*

poglobljenost, sistematičnost, da bi bila revija ob zaključku »Brinarjeve dobe« priznana in spoštovana.

Nova doba, nove razmere

V začetku leta 1973 je bil sprejet zakon o obveščanju, ki je predpisoval organizacijo javnega obveščanja. Revija je morala imeti svojega ustanovitelja; to je bila Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije, ki je za soustanovitelje predlagala še: Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij, Biotehniško fakulteto oziroma njen gozdarsko-lesarski oddelek, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri Biotehniški fakulteti in Izobraževalno skupnost za gozdarstvo.

Imenovali so uredniški svet, ki je za tekoče urejanje Gozdarskega vestnika imenoval uredniški odbor.

Glede na namen, vsebino in obseg Gozdarski vestnik objavlja predvsem prispevke iz naslednjih področij:

- znanstvene članke s področja gozdarstva in z gozdarstvom sorodnih področij, ki naj širšo javnost seznanjajo o neposrednih znanstvenih izsledkih bodisi doma ali v svetu,
- strokovne članke s prej navedenih področij, ki so namenjeni pospeševanju sodobne gozdne proizvodnje,
- prispevke o organizacijski, družbenoekonomski problematiki samoupravnih skupnosti s področja gozdarstva,
- prispevke o najnovejših tehničnih dosežkih in tehničnih sredstvih doma in v svetu, ki so pomembni za pospeševanje razvoja gozdne proizvodnje,
- izvlečke iz domače in tuje znanstvene in strokovne literature, ki so pomembni za razvoj gozdarstva v naši državi,
- ocene znanstvenih in strokovnih del domačih in tujih avtorjev,
- prispevke in obvestila s področja strokovnega gozdarskega šolstva, in sicer visokega in srednjega ter s področja strokovnega usposabljanja gozdnih delavcev,
- poročila in obvestila o delovanju Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva SR Slovenije, njenih društev in njenih članov,
- reklamne oglase in prispevke tistih podjetij in delovnih organizacij, ki so zainteresirane za prodajo svoji proizvodov ali storitev na področju gozdarstva, vendar v taki obliki in vsebini, da je takoj razviden njihov reklamni namen.

Leta 1973 so se začeli v posameznih razpravah že pojavljati tudi izvlečki, prispevki so začeli pridobivati vse bolj znanstveni značaj. Že leta 1964 je bila uvedena decimalna klasifikacija po Oxfordu.

Gozdarskemu vestniku spet grozi ukinitiv

Na eni strani napredek revije, na drugi pa politične težnje po združevanju revij in tako bi že drugi izgubili Gozdarski vestnik. Ciglar (1969) v prispevku ob šestdesetletnici Mirana Brinarja prinaša nič kaj prijetno novico iz sredine šestdesetih let: *Ko je bil pred leti ogrožen obstoj našega glasila, ne morda zaradi strokovnih nesoglasij ali težav finančnega značaja, ampak zaradi bolj ali manj politično obarvanih teženj po združevanju strokovne literature z različnih delovnih področij, npr. kmetijstva, gozdarstva, lesarstva in še česa, je nemajhna zasluga Brinarja, da so gozdarji vztrajali in ostali pri svojem, s tradicijo slovenskega gozdarstva tako povezanem glasilu.*

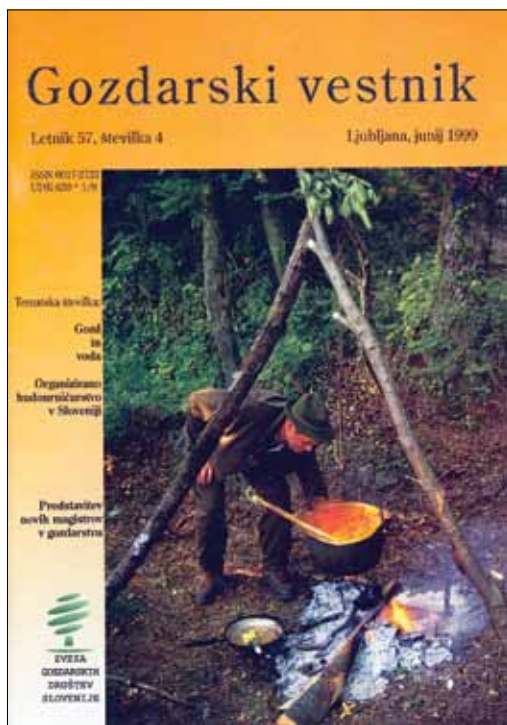
V Bibliografiji Gozdarskega vestnika 1938–1977 lahko preberemo še: *...da je bil M. Brinar eden tistih, ki so si močno prizadevali, da bi zamišljena združitev nekaterih revij, kot Socialističnega kmetijstva, Lesa, Kmečkega glasla, Gozdarskega vestnika in še kakšne, ne uspela.*

Obseg in naklada Gozdarskega vestnika

Revija je postopno napredovala vsebinsko in oblikovno. Vse več gozdarskih strokovnjakov omogoča reviji napredek v strokovnem in znanstvenem pogledu.

Obseg revije se je povečeval od prvotnega obsega dobrih 200 strani (1938), proti koncu petdesetih let je prekoračil 300 strani, leta 1974 jih je dosegel že 420, proti koncu devetdesetih let pa se je ustalil pri 450 straneh. Zadnji letniki dosegajo obseg 500 strani.

Žal pa je naklada revije, kot kaže v zadnjem obdobju, v obratnem sorazmerju z izobrazbeno strukturo in številom gozdarjev. O prvotni nakladi revije je težko soditi, saj v reviji ni podatka o natisnjenih izvodih. V povojnem obdobju bi sodili, da je bila naklada visoka, če upoštevamo pozive za naročanje revije. V Bibliografiji 1938–1977 zasledimo podatek,

da se je letu 1974 število naročnikov poraslo na 1.150. V letih 1976–1977 je vestnik izhajal že v nakladi 1.900 izvodov. Več kot 1.000 izvodov je Gozdarski vestnik dosegal vse do začetka devetdesetih let, potem pa se je naklada, po reorganizaciji gozdarstva, postopno, a vztrajno la zmanjševala in se ustali pri okrog 700 izvodih. Vse kaže, da je novo znanje vse manj potrebno ali pa ga dobivamo drugje. Mogoče je tudi, da svojih spoznanj nočemo, ne znamo ali se nam preprosto ne ljubi predstaviti drugim in se s tem tako tudi izpostaviti kritiki.

Viri:

- Ciglar, M., 1969. Naš urednik Miran Brinar šestdesetletnik. Gozdarski vestnik, str. 257–262.
- Preželj, V., Zupančič, M., 1979. Gozdarski vestnik. Bibliografija od 1938 do 1977. Ur. Kmecl, M. 244 s.
- Turk, Z., 1955. Izkoriščanje gozdov v desetletju 1945–1954. Gozdarski vestnik, str. 296–321.
- Gozdarski vestnik, 1938–2012.